

Bureau Forum Standaardisatie

gehuisvest bij Logius
Postadres
Postbus 96810
2509 JE Den Haag
Bezoekadres
Wilhelmina van Pruisenweg 52
2595 AN Den Haag
Bij bezoek aan Logius is
legitimatie verplicht.

Contactpersoon

Désirée Castillo Gosker
Secretaris BFS
desiree.castillogosker@logius.nl
06-27052315

Datum

29 mei 2015

Agenda & Verslag

FORUM STANDAARDISATIE 22 april 2015

Vergaderdatum en -tijd	22 april 2015 9.30 tot 12.00 uur
Vergaderplaats	New Babylon, Anna van Buerenplein 29 2595 DA, Den Haag.

Aanwezig*Forum Standaardisatie:*

Nico Westpalm van Hoorn (voorzitter)
Erwin Bleumink (Surfnet), Bruun Feijen (Ministerie van Financiën, Belastingdienst),
Rachid Guernaoui (plaatsvervanger van Wim Sijstermans, Ministerie van BZK, DG
OBR), Gerard Hartsink (bancaire sector, vanaf punt 3), Gé Linssen (EZ/ Directie
Regeldruk en ICT-beleid), Arianne de Man (IPO), Wim van Nunspeet (CBS), Marcel
Reuvers (Geonovum), Piet Ribbers (Universiteit van Tilburg), Nico Romijn (KING),
Simon Spoormaker (logistieke sector), Michiel Steltman (DHPA, DINL), Bert Uffen
(BKWI)

Gastprekers:

Ad Reuijl, Ad Kint en Marcel Koers (Centrum voor Informatiebeveiliging en
Privacybescherming)
Marens Engelhard, Erik Saaman (Nationaal Archief)

Bureau Forum Standaardisatie:

Marijke Abrahamse (Internationaal), Désirée Castillo Gosker (secretaris/verslag),
Ludwig Oberendorff (hoofd BFS), Lancelot Schellevis (open standaarden/ lijsten),
Bart Knubben (open standaarden/adoptie).

Afwezig*Forum Standaardisatie:*

Guus Bronkhorst (BZK/ DGOBR), Cor Franke (Franke Interim Management), Joop
van Lunteren (HEC/ adviseur Forum Standaardisatie), David de Nood (VNO-NCW
MKB Nederland)

Nr. 01	Opening, agenda, verslag	Nico Westpalm van Hoorn	5 minuten tot 9.35 uur
	<ul style="list-style-type: none"> FS-20150422.1A Agenda FS 22 april 2015 FS-20150422.1B Concept verslag FS 25 februari 2015 		
<i>Ter kennisname</i>			

De voorzitter opent de vergadering, heet de aanwezigen welkom en stelt vast wie afwezig is.

In reactie op het verslag verzoekt Rachid Guernaoui om inzage in de reacties op de openbare consultatie van Digikoppeling. Rachid zal van BFS een link krijgen naar de websitepagina van het Forum Standaardisatie waar de reacties zijn te raadplegen. Verder verzoekt Rachid Guernaoui om meer en eerder inzicht in de resultaten van de monitor. BFS zal hierover met hem in gesprek gaan.

Het enige actiepunt dat nog open staat uit het verslag van 25 februari jl. is van Steven Luitjens: een reactie geven op het door Gerard Hartsink gesignaleerde risico dat toepassing van de ETSI Standaard in Europa tot breder gebruik van het burgerservicenummers zou kunnen leiden dan nationaal beoogd. Kort gezegd is de reactie van Steven Luitjes dat hij deze mening niet deelt: de ETSI standaard verplicht niet tot breder gebruik van het burgerservicenummer dan toegestaan door de Nederlandse wetgever. Aangezien Gerard Hartsink er (nog) niet is, stemt het Forum ermee in dat Steven zijn standpunt later nader aan Gerard Hartsink toelicht.

Nr. 02	Open standaarden, lijsten	Arianne de Man namens de stuurgroep lijsten open standaarden	10 minuten Tot 9.45 uur
Bijlagen	<ul style="list-style-type: none"> FS-20150422.2 Oplegnotitie lijsten open standaarden FS-20150422.2A Notitie DMARC en SPF FS-20150422.2B Notitie SKOS FS-20150422.2C Notitie NEN-ISO IEC 27001 en 27002 		
<i>Ter besluitvorming</i>			

DMARC

Het Forum stemt in met het advies DMARC op te nemen op de 'pas toe of leg uit'-lijst onder voorwaarde dat het beheer van DMARC is geformaliseerd door IETF of een andere, gelijkwaardige, standaardisatieorganisatie. Verder stemt het Forum in met de additionele adoptieadviezen.

SPF (e-mailbeveiliging)

Het Forum stemt in met het advies SPF op te nemen op de 'pas toe of leg uit'-lijst onder voorwaarde dat uit de controle op de toetsingscriteria geen aandachtspunten naar voren komen. Dit moet duidelijk zijn voor 29 april 2015, de datum waarop de stukken verzonden moeten worden voor de vergadering van het Nationaal Beraad van 18 mei 2015. Het Forum adviseert het Nationaal Beraad namelijk twee keer per jaar over opname van open standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst, in mei en november.

Verder stemt het Forum in met de additionele adoptieadviezen.

Ook ten aanzien van **SKOS (delen en linken van thesauri en begrippenwoordenboeken)** en de **nieuwe versie van NEN-ISO/IEC 27001 en 27002 (informatiebeveiliging)** stemt het Forum in met opname op de 'pas toe of leg uit'-lijst en met de additionele adoptieadviezen.

Naar aanleiding van de NEN-normen wordt kort besproken dat het ministerie van BZK en de ICIA (Interdepartementale Commissie Inkoop en Aanbesteding) bezig zijn met rijksbrede afkoop van de NEN-normen en dat de verstrekking van de

specificatie van een open standaard niet per definitie gratis hoeft te zijn. Ook wanneer specificaties van een standaard tegen kostprijs worden verstrekt, kan de standaard aangemerkt worden als open standaard.

Nr. 03	Open standaarden, adoptie	Marcel Reuvers Stuurgroep Adoptie	30 minuten Tot 10.15 uur
Bijlagen	<ul style="list-style-type: none"> • FS-20150422.3 Oplegnotitie • FS-20150422.3A Tweede Kamer: motie Open Standaarden en Open Source Software • FS-20150422.3B Notitie adoptieafspraken, inclusief terugblik op de Regieraad Interconnectiviteit d.d. 21 maart 2015 • FS-20150422.3C Tafels en harken GDI 		
<i>Ter bespreking</i>			

Motie Open Standaarden en Open Source Software

Ludwig Oberendorff geeft met sheets een korte schets van de motie Oostburg en Gesthuizen en de mogelijke acties die hieruit kunnen voortvloeien voor het Forum. De indieners halen de motie Vendrik aan uit 2002 en de hierop achterblijvende resultaten, zoals het Forum bekend uit de Monitor Open Standaardenbeleid van 2014. Ze verzoeken de regering ervoor te zorgen dat vóór eind 2015 bij alle aanbestedingen correct omgegaan wordt met de relevante open standaarden.

Als BZK besluit in reactie op deze motie nieuwe acties te ontwikkelen, bij welke zou het Forum Standaardisatie dan betrokken kunnen zijn? Hierover is BFS in gesprek met BZK. Bij acties waarbij het Forum Standaardisatie een rol kan spelen wordt gedacht aan:

Positionering van het Forum Standaardisatie als expert: adviseren aan het begin van ICT projecten, op rijksniveau in samenwerking het Bureau ICT Toetsing (BIT). Het plan was al om grote ICT projecten door te lichten op de aanwezigheid van open standaarden.

Stimulering van 'leg uit': redenen om af te wijken van open standaarden mogen meer gedeeld en hergebruikt worden. De nadruk ligt tot nu toe sterk op 'pas toe' maar ook met een onderbouwing voldoet een organisatie immers aan het 'pas toe of leg uit' beleid.

Organisatie van toezicht op naleving van het open standaardenbeleid: door onder andere de Audit Dienst Rijk;

Inzet op open standaarden in algemene voorwaarden, zoals in de ARBIT.

Deze acties sluiten aan bij reeds geplande activiteiten uit het werkplan, zoals de samenwerking met CIO-Rijk/ BIT bij toetsing van grote ICT projecten op de toepassing van het open standaardenbeleid; het opstellen van standaard bestekteksten en het leveren van bijdragen aan wetgevingsvoorstellen waarin verwezen wordt naar open standaarden van de 'pas toe of leg uit'-lijst. Het effect van deze of andere acties zal overigens pas op zijn vroegst pas zichtbaar worden in de Monitor Open Standaardenbeleid van 2016.

Een aantal reacties uit het Forum:

- Oostburg heeft een achtergrond in de ICT wereld. Zij kent de frustratie van leveranciers die buiten de boot vallen, niet omdat deze leveranciers geen open standaarden kunnen leveren maar omdat overheden niet of nauwelijks naar de open standaarden vragen. Overheden gaan daarentegen wel vaak in zee met partijen die weliswaar de markt domineren maar geen open standaarden bieden.

- De discussie richt zich te veel op de vraag naar open standaarden in aanbestedingen. Uiteindelijk gaat het om het gebruik van open standaarden. Ludwig Oberendorff reageert hierop met onderstaand overzicht, waarin de motie afgezet wordt tegen de twee voorstellen die voorliggen in het Nationaal beraad.

FS-20150422.3B

	Motie Oosenbrug/ Gesthuizen t.a.v. open standaarden	Resultaatsafspraken adoptie inf.veil.stand.	Verlenging overheids brede pas-toe-leg-uit
Aard afpraak	proces	resultaat	proces
Wanneer	voor eind 2015	stapsgewijs 2015 en 2016	tot en met 2017
Aangrijp punt	aanbestedingen	gebruik	aanbestedingen
Welk deel ptolu lijst	hele ptolu lijst	aantal informatie veiligheid standaarden ptolu	hele ptolu lijst
Gremium	PM toezicht: audit dienst rijk en PM	Nat.Beraad 18-5 toezicht: regie raad interconnect.	Nat.Beraad 18-5

29 mei 2015

- Er is waardering voor het gebruik van dergelijke overzichten in de communicatie.
- BZK denkt na over de vraag hoe de kennisfunctie binnen het BIT versterkt kan worden. Een idee is om het aantal inkooporganisaties te verminderen zodat de kennis zich kan concentreren. Naar aanleiding van deze discussie ontspint zich een discussie over de (on)wenselijkheid van meer afstand tussen inkoop en de business.
- In de opleiding van inkopers meer aandacht besteden aan open standaarden.
- Heeft de motie ook betrekking op decentrale overheden? De provincies trekken zich de motie wel aan en ook in de regieraad Interconnectiviteit is de motie besproken. Bij de gemeenten is een groot pakket van maatregelen om open standaarden in te vlechten. De ICT-problemen van gemeenten zijn groter dan de motie behelst.

Voorstel adoptieafspraken in het Nationaal Beraad

De leden van het Forum Standaardisatie stemmen in met het verzoek hun invloed aan te wenden om het voorstel geaccepteerd te krijgen in het Nationaal Beraad van 18 mei aanstaande.

Nr. 04	SSD, een methode voor de ontwikkeling van duurzame software	Ad Reuijl (Manifestgroep, directeur CIP) Ad Kint en Marcel Koers	20 minuten Tot 10.35
Toelichting: Om de juiste veiligheidswaarborgen (zoals standaarden) in software te bouwen heeft Het Centrum Informatiebeveiliging en Privacybescherming (CIP) in samenwerking met overheid- en marktorganisaties het normenkader 'Grip op Secure Software Development' (SSD) ontwikkeld. In deze presentatie wordt ingegaan op wat CIP doet, wat SSD is en wat			

het Forum standaardisatie zou kunnen betekenen.

<i>Presentatie</i>

- Schriftelijke inbreng van David de Nood: Interessante ontwikkeling maar pas op dat ondernemers (en overheden) voldoende ruimte blijven houden om hun eigen weg te kiezen om binnen de grenzen van de (nogal open geformuleerde) privacywet te blijven.
- Wat is de relatie tussen deze methodiek en de ISO standaard 25010? ISO kijkt naar de kwaliteit van de software maar niet naar de kwaliteit van het proces om daar te komen in het gesprek tussen leverancier en opdrachtgever.
- Hoe kijken de sprekers aan tegen de secure softwarefoundation? De secure software foundation kijkt naar een gedeelte, namelijk naar de risico's en niet naar het grotere beeld van de softwarekwaliteit.
- Het is belangrijk dat de toezichthouders oog krijgen voor deze methode.
- Het zou interessant zijn om deze methode te gebruiken in een pilot bij een gemeente.
- Zie voor meer informatie: gripopssd.org. Er komen ook trainingen SSD.

Voor de Bart laat pauze krijgen de Forumleden nog een blik op de nieuwe website internet.nl

Pauze 10 min tot 10.45 uur

Nr. 05	Smart Cities	Marcel Reuvers	20 min Tot 11.05 uur
Toelichting: Geonovum werkt aan een geo-landschap voor smart cities. Marcel Reuvers vraagt zich naar aanleiding hiervan af: Is de scope van het Forum teveel traditioneel eOverheid?			
<i>Presentatie</i>			

Marcel Reuvers vertelt over 'the age of the platform' en neemt daarvoor Google als voorbeeld. Hij zou graag zien dat de Nederlandse overheid zich meer ontwikkelt richting een platform, zoals in het Verenigd Koninkrijk met www.Gov.UK. Verder zou hij graag zien dat de overheid zich vooruitstrevender zou opstellen richting 'the internet of things'. Zijn presentatie maakt ondanks een aantal tegengeluiden, veel enthousiasme en discussie los in het Forum. Later stuurt Michiel Steltman voor het verslag nog een link naar dit artikel <http://www.uva.nl/nieuws-agenda/nieuws/uva-nieuws/content6/2015/04/when-the-rubber-meets-the-road.html> en merkt daarbij op "representatieve digitalisering moet geleidelijk plaats maken voor generatieve digitalisering. Die ontwikkeling maakt de overheid een echte dienstverlener en brengt grote kansen en nieuwe mogelijkheden voor de e-overheid. De platform gedachte past uitstekend bij een e-overheid". De opmerking is representatief voor de toon waarop de discussie in het Forum gevoerd werd. Het Forum besluit in een vergadering in het najaar het onderwerp nogmaals te agenderen en toe te spitsen op de vraag of het Forum (en zo ja hoe) een rol kan spelen in ontwikkelingen in deze richting.

David de Nood zegt in een schriftelijke inbreng hierover nog het volgende:

“Ad punt 5) Interessante vraag, zeker omdat er in de slimme stad bijvoorbeeld op het gebied van transport/logistiek heel veel digitaal gecommuniceerd gaat worden tussen overheid (die bv. het kader voor verkeersveiligheid biedt en daarvoor verkeersmanagementstandaarden gebruikt) en producten en diensten van bedrijven. Je zou je ook hier een vraag kunnen voorstellen a la UBL (zoals het Forum ooit begonnen is): marktpartijen die de overheid vragen aan te geven met

welke standaard voor verkeersmanagement ze gaan werken, zodat ze zelfrijdende auto's routesystemen, bevoorrading, etc volgens die logistieke standaard kunnen doen lopen. Ik krijg aan mijn loket deze vragen nog niet breed (ANWB en IBM hebben dit wel eens genoemd), maar ben ook niet actief daarnaar op zoek geweest. Als het om bovenstaande zaken gaat, moet NL ook nadrukkelijk met de EU afstemmen (relevant voor agendapunt van Simon)."

Nr. 06	Project DUTO voor DUurzame Toegankelijkheid van Overheidsinformatie	Marens Engelhard en Erik Saaman Nationaal Archief	20 min Tot 11.25 uur
Toelichting: DUTO helpt digitale overheidsinformatie vindbaar en bruikbaar te maken voor iedereen die daar recht op heeft, vanaf het moment van ontstaan en voor zolang als noodzakelijk is. DUTO is een lijst van kwaliteitseisen waarmee overheidsorganisaties kunnen bepalen welke concrete maatregelen ze moeten nemen om hun informatie duurzaam toegankelijk te maken. In deze presentatie wordt ingegaan op wat dit normenkader voor interoperabiliteit en de adoptie van open standaarden kan betekenen.			
<i>Presentatie</i>			

Sinds de digitalisering hebben veel overheidsorganisaties moeite om op tijd de juiste documenten boven water te krijgen. De recente bonnetjesaffaire is hiervan slechts een tipje van de sluier. Wat een archief is in deze tijd is nodig aan revisie toe en het archiveringsproces van overheidsorganisaties moet een nieuwe kwaliteitsimpuls krijgen. Het ministerie van OC&W - vertegenwoordigd in de regieraad Gegevens- heeft deze taak op zich genomen en is opdrachtgever van het project DUTO. DUTO is geen processtandaard maar een resultaatsstandaard en kan een kapstok vormen voor een aantal standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst. Het normenkader dient ervoor om mensen op het spoor te zetten hoe op een duurzame en toegankelijke manier overheidsinformatie verzameld moet worden. Het DUTO project is hiervoor op zoek naar casussen. Overheidsorganisaties die hiervoor belangstelling hebben zijn welkom om zich te melden. Tot slot juicht het Nationaal Archief de vraag toe die Cor Franke in het Forum heeft neergelegd om een verkenning uit te voeren naar gegevenshistorie en standaarden daarvoor. Na een korte discussie dankt de voorzitter de sprekers voor de inspirerende presentatie.

Nr. 07	Internationaal De 'pas toe of leg uit' -lijst en de EU/MSP-lijst	Simon Spoormaker Stuurgroep Internationaal	15 min Tot 11.40 uur
Bijlage	<ul style="list-style-type: none"> FS-20150422.7A Notitie 'Pas toe of leg uit'-lijst en EU/ MSP-lijst FS-20150422.7B Toelichting op het EU Rolling Plan FS-20150422.7B1 EU Rolling Plan on ICT standardisation 2015 		
<i>Ter besluitvorming/ ter bespreking</i>			

Het Forum stemt in met de voorgestelde werkwijze met betrekking tot de standaarden van het Europese MultiStakeholder Platform on ICT Standardisation (MSP). De discussie spitst zich hierna toe op de signalerende rol van het Forum en het belang om de NCDO structuur hiervoor te gebruiken. Michiel Steltman wordt uitgenodigd voor de stuurgroep Internationaal.

Nr. 08	Seminar Focus Forum Standaardisatie	Nico Westpalm van Hoorn	5 min Tot 11.45 uur
Bijlage	<ul style="list-style-type: none"> FS-20150422.8 Verslag van het seminar Focus Forum Standaardisatie FS-20150422.08-Notitie-seminar-Forum-Standaardisatie-25-maart-2015.pdf 		
<i>Ter bespreking</i>			

Het Forum heeft geen opmerkingen over het verslag van het seminar.

Nr. 09	Voortgang		5 min Tot 11.50 uur
Bijlage	<ul style="list-style-type: none"> • FS-20150422.9A Voortgangsnotitie • FS-20150422.9B Concept agenda voor 10 juni 2015 		
<i>Ter kennisname</i>			

Het Forum heeft geen opmerkingen over de voortgangsnotitie.

Nr. 10	De nieuwe website Forum Standaardisatie	Monique Dassen BFS/ Dassen Communicatie	5 min Tot 11.55 uur
---------------	--	---	------------------------

Dit punt wordt doorgeschoven naar de volgende vergadering. Zodra de website live is ontvangen de Forumleden hiervan bericht.

Nr. 11	Rondvraag/wvttk		5 min Tot 12.00 uur
---------------	------------------------	--	------------------------

Gerard Hartsink maakt melding van een Cyber Security Guide for Business die op 16 april tijdens de www.gccs2015.com conferentie is gelanceerd. De Nederlandse versie van de Guide is te vinden op www.icc.nl/cyber. Zie in bijzonder bladzijde 43 en 44 met alle voor Nederland relevante instanties op het terrein van cyber security.

Désirée Castillo Gosker roept de Forumleden op om punten die het Forum Standaardisatie kunnen raken te melden die opkomen in de regieraden. Zij neemt deze dan op in een overzicht voor het Forum.

De voorzitter bedankt de aanwezigen en rond de vergadering af omstreeks 12.00 uur.